

Kurikulum ustanove za strukovno obrazovanje

Odgoj danas za sutra:

Premošćivanje jaza između učionice i realnosti

3. međunarodna znanstvena i umjetnička konferencija
Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Suvremene
teme u odgoju i obrazovanju – STOO4 u suradnji s
Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti

Kristina Vokić, Renata Jukić, Đurđica Stanešić

Filozofski fakultet u Osijeku, Hrvatska
kristina.vokic@yahoo.com

Sekcija - Odgoj i obrazovanje za
inovaciju i istraživanja

Broj rada: 26

Kategorija članka: Izvorni
znanstveni rad

Sažetak

„Ništa ne može poboljšati kvalitetu života zajednice kao kvalitetna škola“ temeljno je načelo W. Glassera (2005), koji vidi kvalitetno obrazovanje mladih kao perspektivu za dobrobit društva i ekonomski napredak. Ustanove za strukovno obrazovanje obrazuju učenike za pojedina zanimanja, razvijaju generičke i ključne kompetencije učenika te ostvaruju njihovu obrazovnu ulogu. Strukovno obrazovanje ostvaruje se na temelju nacionalnog kurikuluma za strukovno obrazovanje, sektorskih kurikuluma, strukovnih kurikuluma i kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje kojim se utvrđuju proces, načini i uvjeti stjecanja kvalifikacija na razinama od 2. do 5. hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Nastavni plan i program ustanove za strukovno obrazovanje izrađuje se na temelju sektorskih i strukovnih kurikula u suradnji s dionicima strukovnog obrazovanja na lokalnoj i regionalnoj razini, a donosi ga ustanova za strukovno obrazovanje. Prema Agenciji za obrazovanje i obrazovanje odraslih (2021), u daljnjem tekstu ASOO, kurikulumom ustanove za strukovno obrazovanje utvrđuje se plan i vremenski tijek stjecanja ishoda učenja s pripadajućim nastavnim temama, metodama učenja i poučavanja, načinima praćenja, vrednovanja te zajedničkim aktivnostima i među predmetnim temama pridonoseći stjecanju ishoda učenja. Temelji se na modularnom pristupu učenju koji uz vođeno učenje i poučavanje sadrži i učenje kroz rad; u ustanovi za strukovno obrazovanje, kod poslodavaca ili u regionalnom centru kompetencija. Uspješnost primjene novih strukovnih i razvoja institucijskog kurikuluma ovisi o kompetencijama i spremnosti nastavnika na promjene, te je potrebno osposobiti nastavnike, stručne suradnike i ravnatelje za novi modularni pristup u realizaciji strukovnih kurikula. Cilj ovog rada je prikazati razvoj kurikuluma ustanove i povezanost kurikuluma ustanove s afirmacijom ustanove za odgoj i obrazovanje. Analizom istih naglašena je tendencija za modernizacijom, planova i programa, inovativnim metodama poučavanja i usklađivanje istih s potrebama tržišta rada. Preporuka je jačanje povezanosti s poslodavcima, zatim ulaganje u osobni i profesionalni razvoj odgojno- obrazovnih djelatnika te ulaganje u novu tehnologiju, kao i integracija istih.

Ključne riječi

kurikulum; kvaliteta; obrazovanje

Uvod

Srednje strukovno obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje (u daljnjem tekstu: strukovno obrazovanje) je djelatnost kojom se omogućava razvoj i stjecanje kompetencija potrebnih za dobivanje strukovnih kvalifikacija formulirano je Zakonom o strukovnom obrazovanju (Narodne novine, 2009). Svrha srednjeg obrazovanja je omogućiti mladim osobama formalne kvalifikacije i kompetencije te osposobljenost za individualnost i fleksibilnost za promjenu zanimanja (ASOO, NCVOO, MZO, 2012). Vlada Republike Hrvatske 2008.godine donijela je dokument *Strategija razvoja strukovnog obrazovanja* u vrijeme provedbe cjelokupne sustava odgoja i obrazovanja. U vremenu donošenja ovog dokumenta RH je bila pred pristupna članica EU i samim time bila je uključena u razvoj sustava strukovnog obrazovanja, koje su u sklopu procesa obrazovnih politika za sve članice. Prema Zakonu o HKO (Narodne novine, 2021) ciljevi Dokumenta su usmjerenost na razvoj strukovnog obrazovanja, trajno praćenje postignutih ciljeva, promocija te usklađivanje strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj s europskim kvalifikacijama. Visković (2020) navodi da strukovno obrazovanje doprinosi konkurentnosti nacionalnoga gospodarstva stoga treba biti u funkciji razvoja ljudskih potencijala te osigurati široku bazu kompetencija potrebnih za radni i osobni uspjeh pojedinca. Kako bi se definirali načini realizacije ciljeva zadanih Strategijom 2016.godine Vlada Republike Hrvatske donijela je dokument Program razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Sve učinjeno je neophodno za razvoj i usklađivanje s alatima za osiguravanje kvalitete, ali i europskim politikama. Programom su utvrđena načela planiranja i provedbe strukovnog obrazovanja koja obuhvaćaju osiguranje kvalitete, zatim partnerstvo i uključenost dionika, inkluzivnost i smanjivanje rizika socijalne isključenosti, relevantnost i utemeljenost na analizama tržišta rada i nastavku obrazovanja, usmjerenost na ishode učenja i razvoj kompetencija te koherentnost s različitim razinama i vrstama odgoja i obrazovanja (ASOO, 2016). Ovim Programom utvrđeni su i prioriteti kojima se želi ostvariti poboljšanje kvalitete i relevantnosti strukovnog obrazovanja u odnosu na tržište rada, promicanje izvrsnosti i privlačnosti te internacionalizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja uz povećanje mobilnosti učenika i nastavnika. Svaki od prioriteta razrađen je dalje po ciljevima i mjerama, a za svaku mjeru su navedeni očekivani rezultati i rokovi izvršenja te nadležna i provedbena tijela navodi Visković (2020). Kontinuiranom željom za razvojem i napretkom neophodno je stvoriti i održavati kvalitetu.

Kurikulumi u strukovnom obrazovanju

Kvalitetno obrazovanje i odgoj Glasser (2005) vidi kao gospodarski napredak, ali i dobrobit društva u cijelosti. Poznato je da su teorije usko povezane, a Vrcelj (2018) ističe kako je nužno poznavati staru i novu pedagogiju, budući da su one relevantne za povijesni aspekt shvaćanja odgoja i obrazovanja te ulogu škole u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva, koji se zrcale u položaju učenika i učitelja. Ovim procesom vidljiva je i sama kvaliteta cjelokupne organizacije. Riječ kvaliteta (Hrvatska enciklopedija, 2013) dolazi od njem. riječi *Qualität* -lat. *qualitas*: kakvoća, svojstvo, ono što označava (određuje) neki predmet ili pojavu i razlikuje ih od ostalih predmeta ili pojava, svojstvo, osobina, odlika, obilježje, njezina primjerenost određenim uzorima, paradigmama, normama. Zadaća svake organizacije je osigurati i provoditi kvalitetu, a proizvodi i usluge trebaju biti prepoznatljive na tržištu. Učenici su upoznati s pojmom kvaliteta, ali ju rijetko kada mogu povezati sa samom školom. Zato je potreban predan rad nastavnika kako bi učenici mogli imati iskustvo kvalitetnog rada, za razliku od prosječnog ili lošeg. Kvalitetnim radom postižu se pozitivni rezultati, koji učenicima, ali i nastavnicima otvaraju put daljnjem napretku. Konkurentnost na tržištu zahtjeva kontinuirano unapređenje kvalitete. Prema Hrvatskoj enciklopediji (2013) škola je

institucija u kojoj se ostvaruju ciljevi odgoja i obrazovanja na planski i sustavni način. Važnost se daje planskom i sustavnom radu, koje se temelji na nacionalnom kurikulumu, a proizlaze nastavni planovi i programi te školski kurikulum. Svi ovi dokumenti donose se sukladno okvirnom nacionalnom kurikulumu, koje odlukom donosi ministar nadležan za obrazovanje .

Struktura kurikuluma

Obično se sastoji od dva dijela, a to su teorijski dio i praktični dio. Prvi dio nastavnog plana i programa, koji se odnosi na teoriju ima zadatak dati učenicima osnovna znanja kako bi mogli pratiti i razumjeti struku. Praktični dio strukovnog kurikuluma ima zadatak za strukovno osposobiti učenike, odnosno naučiti ih koristiti usvojena teorijska znanja. Spoj teorije i prakse je ključan za pripremu učenika za tržište rada. U strukovnom obrazovanju nastavni planovi i programi trebaju biti prilagođeni promjena u napretku i razvoju tehnologiji u određenoj stuci. Osim usvajanja znanja i vještina za struku, kurikulum treba razvijati učeničke komunikativne i socijalne vještine. Zadaća strukovnog kurikuluma je stjecanje kompetencija, koji su sukladni europskim standardima, tržištu rada, a u isto vrijeme podržava razvoj vještina potrebnih za osobnu i profesionalnu afirmaciju (MZO, 2018). Kurikulum nastavnih predmeta određuju se svrha, ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta, struktura pojedinog predmeta u cijeloj odgojno-obrazovnoj vertikali, odgojno-obrazovni ishod i/ili sadržaji, pripadajuća razrada i opisi razina usvojenosti ishoda, učenje i poučavanje te vrednovanje u pojedinom nastavnom predmetu, a može se utvrditi i popis potrebnih kvalifikacija učitelja i nastavnika za izvođenje kurikuluma. Dokument Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (2021) u nacionalnom kurikulumu propisuje i svrhu nastavnih planova, kojim se određuje oblik izvođenja kurikula, broj nastavnih sati kroz godinu te njihov raspored po razredima. Prema Nacionalnom kurikulumu (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, 2021) karakteristika nastavnog plana je da može biti zajednički na određenoj razini, ali se može donijeti i uz kurikulum određenog nastavnog predmeta samo iznimno.

Sektorski kurikulum

Pojam sektorski kurikulum obuhvaća niz svih kvalifikacija obrazovnoga sektora koje se mogu stjecati strukovnim obrazovanjem u sklopu pojedinoga obrazovnog sektora, trajanje obrazovanja, načine i uvjete za ostvarivanje horizontalne i vertikalne prohodnosti u sklopu obrazovnoga sektora te modele i preporuke za provođenja svih oblika učenja temeljenog na radu kako je navedeno u Smjernicama za izradu standarda kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (2021). Važnost sektorskog kurikuluma je u tome da se sastoji se od skupova ishoda učenja koji su grupirani prema sastavnicama, a to su jezgra, podsektorski dio, razlikovni dio čiji je dio značajan za stjecanje određenih kvalifikacija te izborni dio u kojem su skupovi ishoda učenja usmjereni su na užu „specijalizaciju“ koja su u sklopu odabranog zanimanja. Okvir objedinjava sve strukovne kurikulume kojima je omogućeno stjecanje kvalifikacija na razinama od 2 do 5 HKO-a jednog obrazovnog sektora. Dobro je podsjetiti kako skupovi kompetencija u HKO-u nisu uvijek posloženi prema složenosti ishoda (od jednostavnijih ka složenima), a potrebno je pridržavati se zadanih koraka. Prema Zakonu o HKO-u hodogram zahtijeva određivanje logičnog slijeda kompetencija povezivanje skupova učenja iz standarda kvalifikacija propisanih standarda u jezgrovnom , podsektorskom, strukovnom i izbornom dijelu. Idući korak je provjera usklađenosti ishoda te ponavljanje drugog koraka, ako je potrebno. Nakon toga potrebno je skupove ishoda učenja grupirane u jezgrovni, podsektorski, strukovni i izborni dio posložiti od niže razine zahtjevnosti prema većoj, kako bi se olakšala izrada strukovnog kurikuluma. Zatim slijedi izrada preporuka za

horizontalnu i vertikalnu prohodnost istih te preporuka prikladnih modela učenja temeljenog na radu za svaki kurikulum pojedinačno prema uputama iz Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (2021). Razumijevanjem pojmova učenje temeljeno na radu, učenje kod poslodavca i učenje u ustanovi za strukovno obrazovanje ili regionalnom centru kompetentnosti stvara uvjete stjecanju znanja i vještina sudjelovanjem u prirodnom okruženju za određeno zanimanje, kombiniranjem programa u školi i kod poslodavca, koje je integrirano u strukovno obrazovanje, a provodi se u ustanovi za strukovno obrazovanje, kod poslodavca ili u regionalnom centru kompetentnosti. Pri izradi strukovnog kurikulumu nužno je pridržavati se uputa strukture kvalifikacije za pojedinu razinu kvalifikacije, a koje su objašnjene u Nacionalnom kurikulumu za strukovno obrazovanje (2018). Prilikom izrade strukovnog kurikula akcent je na razvijanju kompetencija neophodnih u za željeno zanimanje. Kako bi strukovi kurikulum imao adekvatnu kvalitetu i kvantitetu potrebno je pri izradi istih uključiti stručnjake iz zanimanja, zvanja i profesija s odgovarajućim standardima zanimanja i kvalifikacija. Ovim pristupom omogućava se razvoj gospodarstva, ali i mogućnost napredovanja učenika i polaznika. Strukovni kurikulum sastoji se od četiri dijela, koje su međusobno povezane, a to su opće informacije o strukovnom kurikulumu, popis modula na razini cijelog strukovnog kurikulumu, moduli: općeobrazovni, strukovni, izborni u obujmu koji je propisan Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje za pojedinu razinu kvalifikacije i Zakonom o strukovnom obrazovanju i preporuke za izradbu završnog rada Smjernice za izradu standarda kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (MZO,2021). Jezgrovni dio kurikulumu sastavljen je od glavne i sporedne komponente, zatim specijalizirane i izborne komponente kurikula. Modularni pristup je često temelj kurikula ustanove za strukovno obrazovanje.

Modularni pristup u strukovnom obrazovanju

Način strukturiranja nastavnih planova i program, koji su samostalni i međusobno povezani u module nazivaju se modularni pristup. Karakteristika takvog pristupa je da obuhvaća specifične kompetencije, znanja i vještine, koje se usvajaju u određenom vremenskom periodu. Modularni pristup kurikulumu pruža fleksibilnost u prilagodbi obrazovanja kroz nekoliko važnih aspekata. Početak je progresivno usvajanje potrebnih vještina, koje daju mogućnost razvoja praktičnih vještina potrebnih za struku. Druga razina je da se prema potrebama tržišta rada, kurikulum može brzo adaptirati. Treća razina je personalizacija obrazovnog puta, odabirući module sukladno svojim interesima i potrebama. Kombiniranjem teorijskog dijela i praktičnog dijela nastave, ključ je uspjeha, jer pomaže učenicima primjenu usvojenih teorijskih znanja u vještine. Modularni sustav obrazovanja ujedno daje mogućnost certifikacije završenih obrazovnih modula te olakšava vertikalnu i horizontalnu migraciju, ali i priznavanje istih i na međunarodnoj razini. ASOO (2021) navodi da moduli u strukovnom kurikulumu uključuju skupove ishoda učenja propisane sektorskim kurikulum na način da ih obuhvaćaju i povezuju s učenjem koje se temelji na radu, a uključuju skupove ishoda učenja iz jezgrovnog dijela sektorskog kurikulu, podsektorskog dijela sektorskog kurikula te skupove ishoda učenja iz strukovnog dijela sektorskog kurikula (razlikovni i izborni dio). Načini stjecanja ishoda učenja u strukovnim modulima su: vođeni proces učenja i poučavanja, učenje temeljeno na radu i samostalne aktivnosti učenika koji se iskazuju u postocima. Naglasak u strukovnom obrazovanju je učenje temeljeno na radu koje je usmjereno na stjecanje sektorskog znanja i vještina te je potrebno planirati da se ono ostvaruje većim dijelom u svijetu rada u prostorima koji zadovoljavaju uvjete sigurnosti na radu. Skupovi ishoda učenja propisanih sektorskim kurikulum obuhvaćaju i povezuju se učenjem temeljenim na radu. Moduli imaju zadani obujam koji je određen zbrojem kreditnih bodova za skupove ishoda učenja, koji se nalaze unutar određenog modula. 70 % kreditnih bodova trebaju biti osigurana iz obaveznih skupova ishoda

učenja, dok preostali 30% ostvaruje se u izbornim ishodima učenja. Strukovno obrazovanje ima određene kreditne bodove Hrvatskog sustava bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Određeni su kreditni bodovi Hrvatskog sustava bodova strukovnog obrazovanja i osposobljavanja-CSVET bodovima. 15 - 25 radnih (sunčanih) sati ekvivalent je jednom CESVT bodu uz napomenu da jedan bod od 15 do 25 radnih sati je u trajanju od 60 minuta. Sektorski kurikulum ima za zadatak ponuditi veći broj izbornih modula, koji će biti vidljivi u kurikulumu ustanove, koje su škole same izradile ili preuzele (Hrvatski sabor, 2021). U ovom trenutku potrebno je postaviti prava pitanja, kao na primjer: koje kompetencije su potrebne kako bi se ovaj modul mogao izvesti? Koliko zaista vremena je potrebno da se ovaj modul izvede i da učenici ostvare postavljene ishode učenja? Daje li modul specifične kompetencije, a za čije savladavanje treba dulji vremenski period? Na kraju potrebno je pridržavati se Zakona o strukovnom obrazovanju, Nacionalnog kurikula za strukovno obrazovanje (2018.) te ostalih relevantnih zakona i propisa.

Kurikulum ustanove za strukovno obrazovanje

Važno je poznavati hodogram nastanka Kurikulum ustanove za strukovno obrazovanje, a to je da se izrađuje na temelju sektorskih i strukovnih kurikuluma nakon njihova donošenja u suradnji s dionicima strukovnog obrazovanja na lokalnoj i regionalnoj razini. Prema ASOO-u (2021) Kurikulom ustanove za strukovno obrazovanje utvrđuje se plan i vremenski slijed stjecanja ishoda učenja s pripadajućim nastavnim temama, metodama učenja i poučavanja, načinima praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja te zajedničkim aktivnostima i horizontalnim temama koje pridonose stjecanju ishoda učenja. Svi ovi koraci neophodni su prije početka pisanja Kurikula ustanova, koje imaju za zadatak precizirati sve module i ishode učenja za pojedina zanimanja. Kurikul ustanove sadrži slijedeće podatke: Naziv ustanove, podsektor i naziv kurikula, kao npr. kurikulum za stjecanje kvalifikacije medicinska sestra opće njege/ medicinski tehničar opće njege. Navedena je i kvalifikacija koja se stječe završetkom obrazovanja te razina kvalifikacije HKO-u s ostvarenim CSVET bodovima(MZO, 2021). Ovim kurikulumom vidljiv je opis kvalifikacije i kompetencije koje se stječu. Zatim slijedi Popis modula koji su obavezni i izborni, zatim fakultativni dio i naravno završni rad, koji može biti projektni ili istraživački iz područja za koje se učenici obrazuju. Važan dio kurikula ustanove je i popis ustanova / institucija / gospodarskih subjekata, koji imaju uvjete za realizaciju oblika učenja temeljenog na radu s kojima ustanova za strukovno obrazovanje surađuje te navesti i ostale oblike suradnje na lokalnoj, regionalnoj, državnoj, međunarodnoj razini, kako bi se jednostavnije organizirao rad i nastava. Prilikom unosa aktivnosti u Kurikul za strukovno obrazovanje potrebno je osim naziva aktivnosti, staviti opis aktivnosti, za koji je razred namijenjena, nabrojati ishode učenja i navesti među predmetne teme, sukladno domenama iz Kurikula za međupredmetne teme u osnovnoj i srednjoj školi (MZO, 2018). Potrebno je navesti predviđeno vrijeme trajanja svake aktivnosti, mjesto provedbe i naravno nastavnike, koji će provoditi aktivnost. Prilikom slaganja kurikula ustanove izrađuju se moduli u kojima je zastupljeno za koji su razred, koje skupove ishoda učenja obuhvaćaju, same ishode i naravno aktivnosti, kojima ćemo ostvariti prethodno traženo. Raspored strukovnih modula i tjedni broj sati pojedinih modula neophodno je navesti radi slaganja rasporeda i zaduženja nastavnika. Sama distribucija nastave strukovnog vijeća slaže se na slijedeći način: ime nastavnika, zatim se pišu svi moduli, koje nastavnik pokriva, razrede, broj nastavnih sati u školskoj godini za određeni modul, broj nastavnih sati u tjednu, mora biti navedena i tjedna norma i naravno, ako je nešto preko norme.

Stručna praksa u strukovnom obrazovanju

Prema Nacionalnom kurikulumu za strukovno obrazovanje (MZO, 2018) za kvalitetnu stručnu praksu u strukovnom obrazovanju važna je integracija, poznavanje ciljeva i razvoj potrebnih vještina, usvajanje stavova i kompetencija, a ključni je faktor u stjecanju strukovnog obrazovanja u stvarnim uvjetima. Ona doprinosi i stjecanju specifičnih i profesionalnih vještina, ali i ključan je u element za uključivanjem na tržište rada. Stručna praksa je integrirana u kurikulum, a njena duljina ovisi o zanimanju za koje je pripremljena, te može trajati od nekoliko tjedana do nekoliko mjeseci. U zaključku svog istraživanja (Batak 2018) izdvaja važnost usavršavanja i dorade kurikula, koji su usklađeni s nacionalnim kurikulumima, ali primarno usklađeni s potrebama tržišta rada. Nastojeći postići ciljeve zadane kurikulumom, stručna praksa uključuje i razvoj tehničkih i profesionalnih vještina te radne etike. Osim primjene usvojenih znanja i vještina u stvarnim radnim uvjetima, stručna praksa pomaže u razvoju odgovornosti, profesionalizma, timskog rada i donošenje odluka pod pritiskom. Samim time dolazi do razvoja vrijednosti profesionalizma i razvoja mekih vještina, koja uključuje komunikacijske vještine i emocionalnu inteligenciju

Izazovi i prilike u kurikulumu strukovnih škola

Kurikulum strukovnih škola suočava se s različitim izazovima i prilikama u kontekstu promjena na tržištu rada, napretka tehnologije i društvenih potreba. Kako bi obrazovni programi bili uspješni i relevantni, potrebno je adresirati te izazove i iskoristiti potencijale za unaprjeđenje. Izazovi u kurikulumu strukovnih škola uključuju brze promjene na tržištu rada i tehničku zastarjelost. Strukovne škole moraju biti fleksibilne u prilagodbi kurikula kako bi učenici stekli aktualne vještine, što zahtijeva stalnu evaluaciju i suradnju s industrijom. Također, brz napredak tehnologije stvara pritisak za osiguranje usklađenosti obrazovnih programa s najnovijim tehnologijama, dok infrastruktura često ne stigne pratiti te promjene, što dovodi do problema u relevantnosti vještina. Izazovi s kojim se susreću strukovne škole su nedostatak kvalificiranih nastavnika, zatim povećana konkurencija/potražnja s akademskim obrazovanjem, što uzročno posljedično može dovesti do smanjenja interesa za strukovna obrazovanja. Za uspjeh je potrebna pojavnost i djelotvornost različitih stilova učenja, kako bi se uspješno oblikovao nastavni proces navodi Abou Aldan (2019).

Posljednje, ali ne manje važno je česta pojava ne dovoljne podrške i infrastrukture za provođenje praktičnog dijela nastave, dovodeći do smanjenja povezanosti s tržištem rada. Radom na otklanjanju navedenih izazova dovest će do usklađivanja kurikula s potrebama tržišta rada. Prateći razvoj digitalizacije i moderne tehnologije uključujući virtualne stvarnosti i simulacije, omogućavaju učenicima da stvore temelje za nadogradnju visoke tehnologije u učenju i radu. Metodološkim pristupom učenja kroz simulaciju omogućena je struktura, planiranje, provedba i evaluacija. Aebersold i sur.(2013) predlažu određene korake metode simulacije, koji omogućava progresivno izvođenje simulacija, prepoznavanje, uključivanje i usklađivanje ključnih koncepata sa standardima i kompetencijama, zatim izradu i primjenu određenih scenarija, evaluaciju istih, ali i davanje povratnih informacija. S njim se slažu Balta i Horvat (2024) te navode da korištenje simulacije u učenju ima ključnu ulogu, kako bi se prevladao rascjep između usvojenih znanja i vještina. Modularna pristup u obrazovanju je usmjeren na učenika, koji ima mogućnost sam personalizirati svoj obrazovni put razvijajući sve vještine potrebne, kako bi bio konkurentan na tržištu rada na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Prilike u kurikulumu strukovnih škola

Strukovne škole imaju prilike za međunarodnu suradnju i mobilnost, omogućujući učenicima stjecanje iskustva u različitim kulturnim i radnim okruženjima, posebno kroz programe poput Erasmus+. Borić(2022) navodi da je sve veći broj strukovnih škola, koje su uključene u mobilnost učenika, koja ima za cilj upoznavanje novih kultura, usvajanje novih znanja i vještina, kritičko razmišljanje te mogućnost usporedbe razlike u uvjetima rada i učenja, a samim time i osamostaljivanju učenika. Međutim, suočavaju se s izazovima u razvoju i implementaciji kurikuluma, uključujući brze promjene na tržištu rada koje zahtijevaju ažuriranje obrazovnih programa, potrebu za multidisciplinarnim pristupom, uključivanje dionika u proces razvoja kurikuluma te prilagodbu na digitalizaciju i nove tehnologije. Uključivanje poslodavaca i industrijskih partnera može poboljšati relevantnost obrazovanja, dok je neophodno integrirati digitalne kompetencije u nastavni proces, čime se strukovne škole mogu pripremiti za zahtjeve modernog tržišta rada.

Prijedlozi za poboljšanje kurikuluma strukovnih ustanova

Ključnu ulogu u pripremi učenika za tržište rada ima kurikulum strukovnih škola i kurikulum ustanova za strukovno obrazovanje. Prema istraživanju (Dorešić,2024) u suradnji javljaju se prednosti i izazovi, koji daju moguće preporuke za unapređenje postojećih modela. Rezultati istraživanja potvrđuju veliku korist za nastavnike i učenike, uz sugestije za jačanjem suradničkih odnosa. Za razvoj kurikuluma potrebno je organiziranje interdisciplinarnih radnih skupina, uzimajući u obzir potrebe tržišta rada, a uključivanjem poslodavaca u savjetodavna tijela dovest će do poboljšanja obrazovnih programa. Pod prijedlozima za unapređenje kurikuluma u strukovnim obrazovanjima su veća fleksibilnost i prilagodljivost u odnosu na potrebe tržišta rada, unapređenje suradnje između odgojno obrazovnih ustanova i mjesta za održavanje praktičnog dijela nastave, ali i uvođenje inovativnim metoda poučavanja i novih tehnologija.. Povećanom integracijom teorije prakse, unapređenjem mekih vještina, povećanjem međunarodne mobilnosti i suradnje, osiguravanjem stalnog profesionalnog razvoja nastavnika te prilagodbi kurikula potrebama specifičnih sektora omogućiti će strukovnim školama smanjenje nesklada u stjecanju stečenih vještina i veću prepoznatljivost na tržištu rada.

Zaključak

Temeljna važnost kurikulum je da mora biti fleksibilan i podložan evoluciji, radi osiguravanja ravnoteže između teorijskog znanja i praktičnih vještina, u pripremi učenika za globalne izazove i tržište rada. Važna uloga je kurikuluma suradnja s poslodavcima, integracija novih tehnologija, mogućnost specijalizacija pomoću modularnih pristupa, a sve zajedno snažno doprinosi konkurentnosti na nacionalnom i međunarodnom tržištu. Sveobuhvatno ne bi bilo uspješno bez kontinuiranog profesionalnog razvoja odgojno obrazovnih djelatnika na osobnoj i profesionalnoj razini, što uzrokuje posljedice dovodi i to povećanje kvalitete obrazovanja i prepoznatljivosti škole. Ovaj rad je promocija kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje i poticaj na osnaživanje nastavnika kadra, radi što kvalitetnije implementacije kurikuluma i modularnog pristupa.

Literatura

- Abou Aldan, D. (2019). Metodika zdravstvene njege: Priručnik za nastavnike. Medicinska naklada.
- Aebbersold, M., & Tschannen, D. (2013). Simulation in nursing practice: the impact on patient care. *Online Journal of Issues in Nursing*, 18(2), 6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23758424/>
- ASOO Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. (2016). *PROGRAM RAZVOJA SUSTAVA STRUKOVNOG OBRAZOVANJA I OSPOSOBLJAVANJA (2016. -2020.)*.

- <https://www.asoo.hr/UserDocsImages/Program%20SOO HR.pdf>. Pristupljeno 21. ožujak 2024.
- ASOO Agencija za strukovno obrazovanje odraslih. (2021). *Metodologija izrade sektorskih kurikuluma*. ASOO - Agencija Za Strukovno Obrazovanje I Obrazovanje Odraslih. <https://www.asoo.hr/obrazovanje/strukovno-obrazovanje/metodologija-izrade-sektorskih-kurikuluma/>. Pristupljeno 21. travanj 2024.
- ASSO, NCVVO, MZO. (2012). *Hrvatski okvir osiguranja kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju*. <https://www.qavet.hr/media/1130/hrvatski-okvir-osiguranja-kvalitete-u-soo-strateske-smjernice.pdf>. Pristupljeno 02. kolovoza 2024.
- Balta, T. J., & Horvat, K. (2024). Simulacija u nastavi zdravstvene njege. *Život I Škola*, 70(1), 127-142. <https://doi.org/10.32903/zs.70.1.7>. Pristupljeno 03. kolovoza 2024.
- Batak, M. (2019). Rezultati istraživanja stavova i potreba profesora stručnih predmeta i voditelj praktične nastave u srednjim strukovnim školama. *Sigurnost*, 60(4), 363-368. <https://doi.org/10.31306/s.60.4.1>. Pristupljeno 05. listopada 2024.
- Borić, I. (2022). eTwinning u strukovnom obrazovanju. *Bjelovarski Učitelj*, 27(1-3), 118-122. <https://hrcak.srce.hr/293558>. Pristupljeno 20. rujna 2024.
- Hrvatska enciklopedija. (2013). *škola - Hrvatska enciklopedija*. Hrvatska Enciklopedija. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/skola>. Pristupljeno 10. lipanj 2024.
- Hrvatska enciklopedija. (2013-2024). *kvaliteta - Hrvatska enciklopedija*. Hrvatska Enciklopedija. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/kvaliteta> Pristupljeno 11. lipanj 2024.
- Hrvatski sabor. (2021). *Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o hrvatskom kvalifikacijskom okviru*. Narodne-Novine.nn.hr; Narodne novine. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_20_442.html. Pristupljeno 10. listopada 2024.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. (2018). *Međupredmetne teme*. Mzo.gov.hr. <https://mzom.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/medjupredmetne-teme/3852>. Pristupljeno 21. listopada 2024.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. (2021). *SMJERNICE ZA RAZVOJ STANDARDA KVALIFIKACIJA U STRUKOVNOM OBRAZOVANJU I OSPOSobljAVANJU*. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-12/Smjernice%20za%20razvoj%20standarda%20kvalifikacija%20u%20strukovnom%20obrazovanju%20i%20osposobljavanju.pdf>. Pristupljeno 14. listopada 2024.
- MZO Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. (2018). *NACIONALNI KURIKULUM ZA STRUKOVNO OBRAZOVANJE*. [https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje/Nacionalni%20kurikulum%20za%20strukovno%20obrazovanje%20\(objavljeno%209.%207.%202018\).pdf](https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje/Nacionalni%20kurikulum%20za%20strukovno%20obrazovanje%20(objavljeno%209.%207.%202018).pdf). Pristupljeno 21. listopada 2024.
- MZO Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. (2021). *Nacionalni kurikulum*. Mzo.gov.hr. <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/125>

- Narodne novine. (2021). *Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru - Zakon.hr*. www.zakon.hr.
<https://www.zakon.hr/z/566/Zakon-o-Hrvatskom-kvalifikacijskom-okviru>. Pristupljeno 28. studenog 2024.
- Visković, A. (2020). *Samovrednovanje strukovnih škola u funkciji osiguravanja kvalitete strukovnog obrazovanja*. Urn.nsk.hr. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:751961>. Pristupljeno 26. listopada 2024.
- Vrcelj, S. (2018). *Što školu čini školom*. Rijeka Filozofski Fakultet u Rijeci .

Revizija #4

Stvoreno 5 svibnja 2025 17:04:32 od Martina Gajšek

Ažurirano 8 svibnja 2025 10:10:38 od Martina Gajšek